

Postoj českých lékařů k vakcínám proti Covid-19: Dotazníkové šetření

Česká lékařská komora

Iniciativa Lékaři pomáhají Česku ve spolupráci s iniciativou Sníh

Vojtěch Bartoš, University of Munich

Proč studovat postoj lékařů k očkování?

- V tomto dotazníkovém šetření zjišťujeme postoje českých lékařů k vakcíně proti nemoci Covid-19.
- Výsledky nám pomohou kvantifikovat míru ochoty lékařů nechat se očkovat, míru důvěry ve vakcínu, očekávání lékařů ohledně vedlejších účinků vakcíny, i jejich ochotu očkování doporučit svým pacientům.
- Postoje lékařů mohou zároveň ovlivnit míru ochoty, se kterou bude k očkování přistupovat široká veřejnost.
 - Podle výzkumu STEM „*Postoje české veřejnosti k očkování proti COVID-19: únor 2021*“ (únor 2021) pro Ministerstvo zdravotnictví ČR se ochota k očkování v populaci sice zvyšuje, ale stále je pro dosažení kolektivní imunity ve společnosti relativně nízká. Jen 51 % respondentů je rozhodně pro a 1 % je již naočkováno. Dále 48 % respondentů vyčkává, než se uvidí, jaké účinky má očkování u ostatních lidí.
 - V únoru 2021 byly také publikovány výsledky studie Světové zdravotnické organizace (WHO) a Ministerstva zdravotnictví ČR, s podporou Ústavu veřejného zdravotnictví a medicínského práva 1. LF UK „*Behaviorální aspekty epidemie COVID-19 v České republice*“. Tento výzkum ukazuje, že lékaři jsou považováni za nejdůvěryhodnější mezi všemi osobami a institucemi, které se snaží řešit problém pandemie Covid-19. Věří jim více než 80 % respondentů. Právě doporučení vakcíny praktickým lékařem je pro 61 % respondentů velmi důležité v jejich rozhodnutí nechat se očkovat.

Metodologie a poznámky k výzkumu

- S dotazníkem jsme oslovili všechny současné členy České lékařské komory přes email. Jelikož členství v komoře je pro všechny lékaře povinné, oslovili jsme tak celou populaci lékařů v ČR, kteří s ČLK komunikují elektronicky (70 %).
- Sběr dat probíhal mezi 11. 2. a 24. 2. 2021. Medián délky vyplnění dotazníku byl 4 minuty. Pro sběr dat jsme využili online platformy Qualtrics. K vyhodnocení dat jsme použili statistický software Stata 16. Za editaci textů děkujeme Kristýně Bartoš.
- Dotazník otevřelo 11 655 respondentů. Z toho 1 164 odpovědělo, že v současnosti nepracují ve zdravotnictví, 83 pracujících ve zdravotnictví odpovědělo, že nejsou lékaři a 92 odpovědělo, že nepracují v ČR. Tyto respondenty jsme z analýzy vyřadili. 666 respondentů dotazník nedokončilo. V analýze tedy pracujeme se vzorkem 9650, což je 25% procent z dotázaných lékařů. Za jejich čas a ochotu odpovídat patří všem respondentům velký dík.
- Z grafů podle věku vynecháváme data respondentů v kategorii 18–24 (6 respondentů) a z grafů podle pohlaví vynecháváme data pro respondenty, kteří odpověděli možností „ostatní“ (6 respondentů). Vzhledem k nízkému počtu pozorování by grafy nebyly vypovídající.
- V prvních hodinách výzkumu chyběla možnost vybrat v odpovědích kraj Moravskoslezský a Zlínský. Respondentům se tímto omlouváme. Výsledky jsou ekvivalentní i při omezení vzorku respondentů odpovídajících po napravení této chyby, případně při vynechání obou krajů z analýzy.
- Výzkum nebyl financován. Veškerá práce na něm byla dobrovolná. Přístup k platformě Qualtrics finančně zajišťuje German Science Foundation jako součást grantu Collaborative Research Center TRR-190 (www.rationality-and-competition.de), jehož je Vojtěch Bartoš členem.

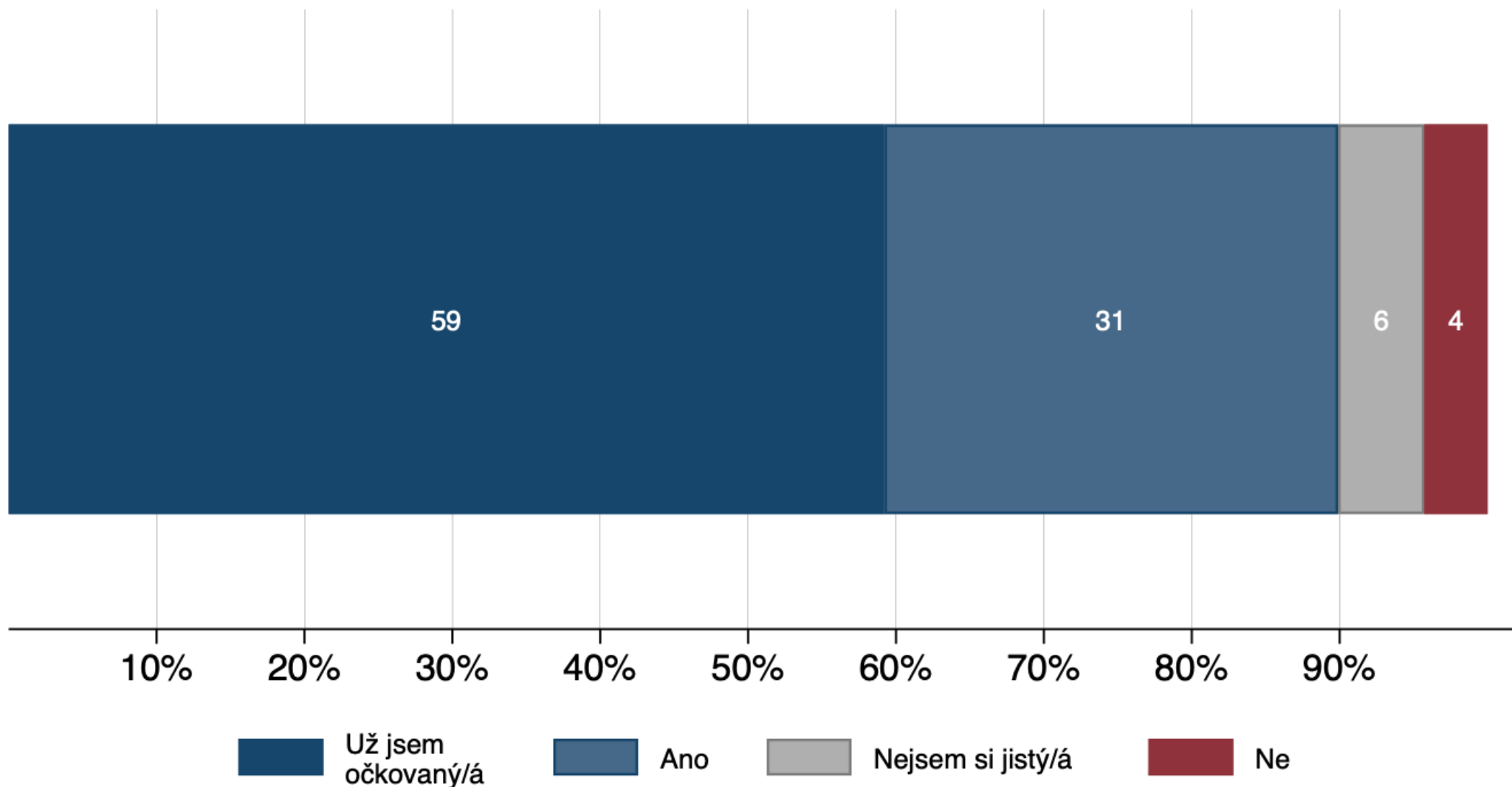
Shrnutí výsledků

- Zájem českých lékařů o očkování proti nemoci Covid-19 je velký (90 %).
- Důvěra českých lékařů ve vakcíny proti nemoci Covid-19 je silná (89 %).
- Většina českých lékařů souhlasí s co nejmasovějším očkovaním proti nemoci Covid-19 (91 %).
- Většina českých lékařů očekává vedlejší účinky schválené vakcíny proti nemoci Covid-19 podobné vedlejším účinkům u jiných, běžně používaných vakcín (74 %). Pouze 1 % lékařů se obává mnohem závažnějších vedlejších účinků.
- Většina českých lékařů by očkování proti nemoci Covid-19 svým zdravým pacientům doporučila (96 %).

Zájem českých lékařů o očkování proti nemoci Covid-19 je velký.

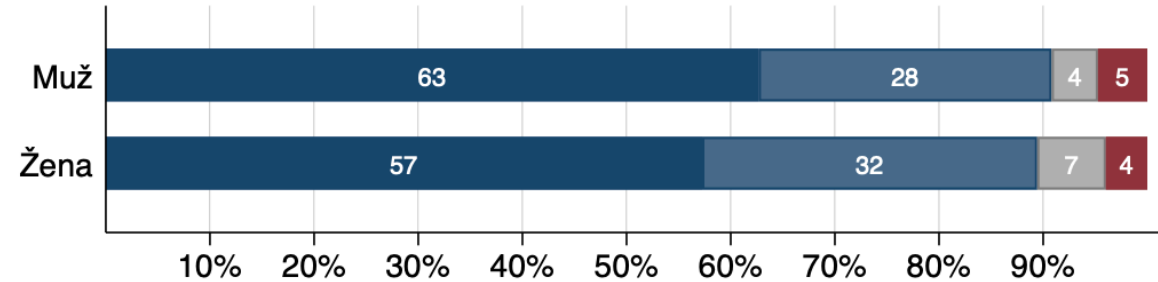
90 % lékařů je již očkovaných a nebo by se očkovat nechalo. Zájem se neliší napříč demografickými skupinami.

Budete Vy osobně mít zájem se dobrovolně a zdarma nechat očkovat schválenou vakcínou proti nákaze Covid-19?

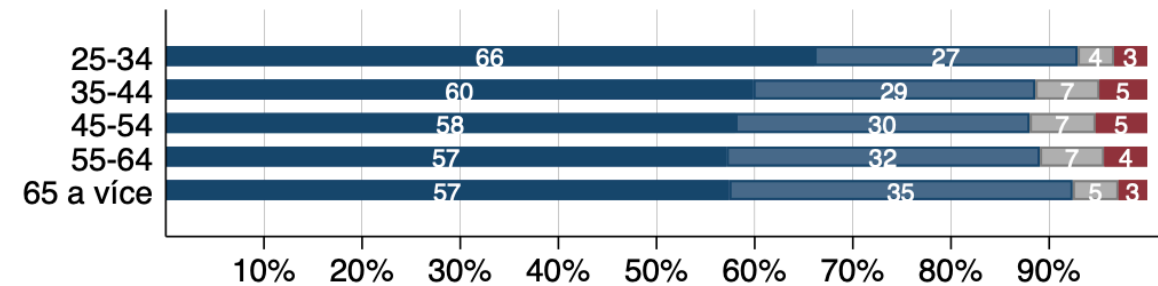

Budete Vy osobně mít zájem se dobrovolně a zdarma nechat očkovat schválenou vakcínou proti nákaze Covid-19?

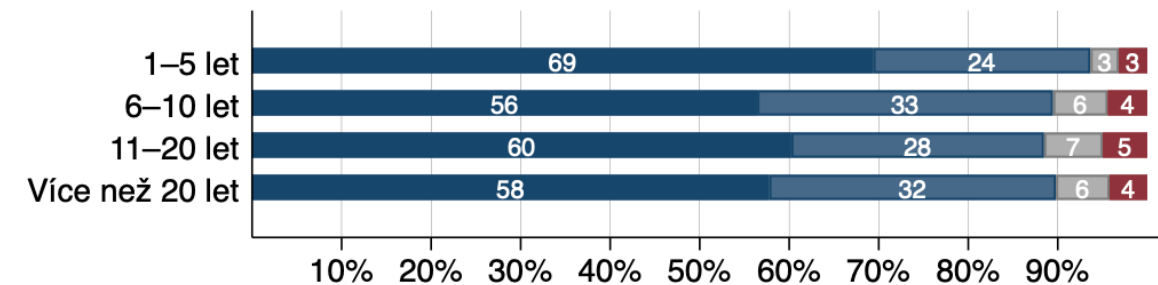
Pohlaví

Věk

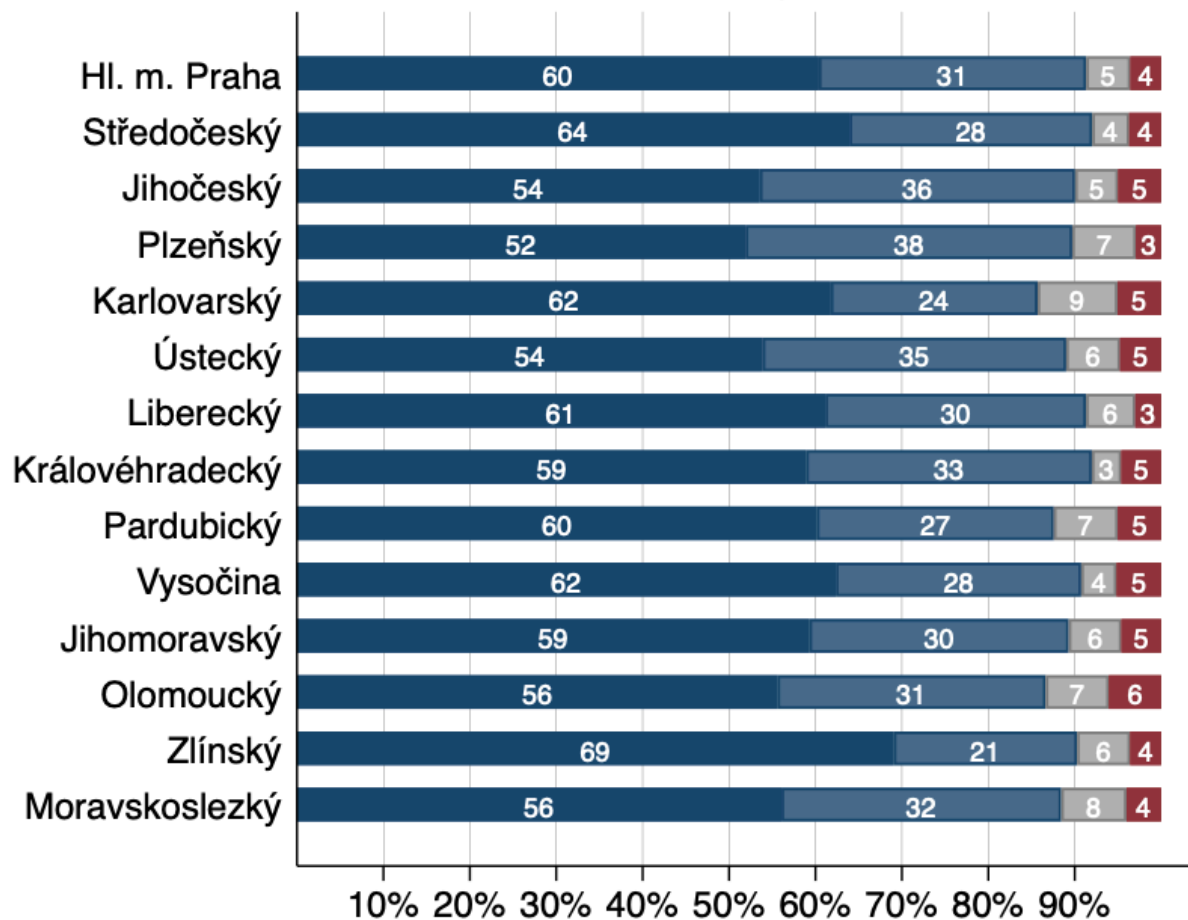
Počet let lékařské praxe

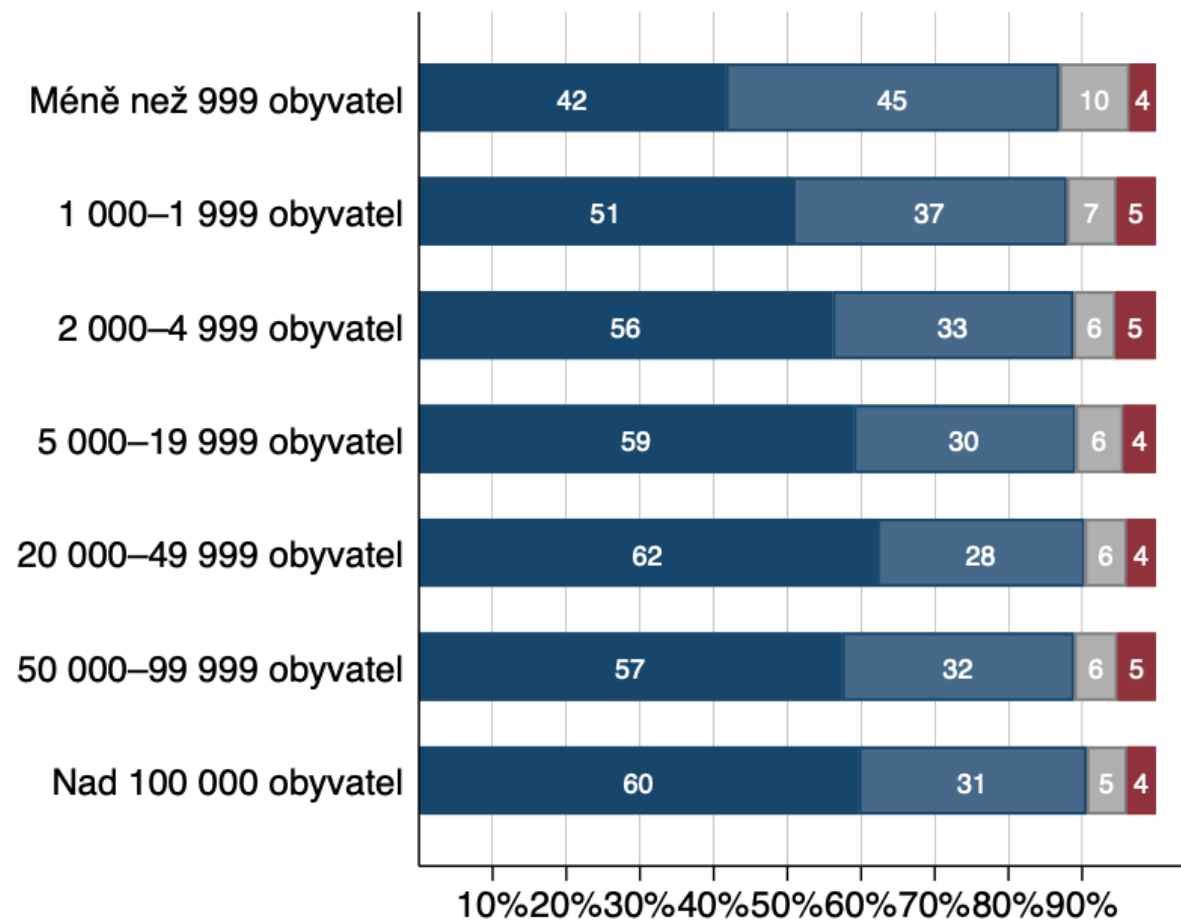
Už jsem očkovaný/á Ano Nejsem si jistý/á Ne

Budete Vy osobně mít zájem se dobrovolně a zdarma nechat očkovat schválenou vakcínou proti nákaze Covid-19?

Kraj

Velikost obce

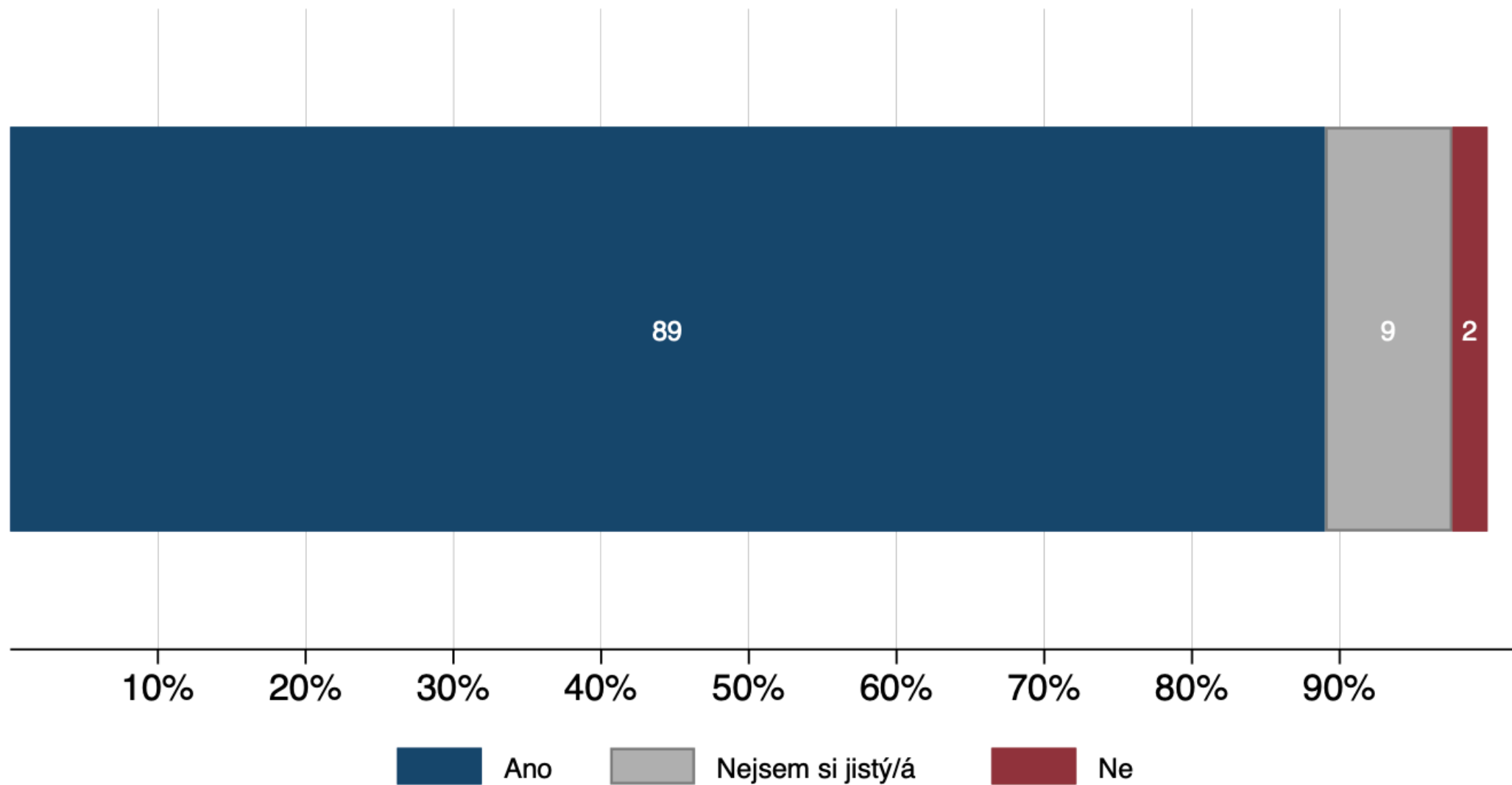

Už jsem očkovaný/á
 Ano
 Nejsem si jistý/á
 Ne

Důvěra českých lékařů ve vakcíny
proti nemoci Covid-19 je silná.

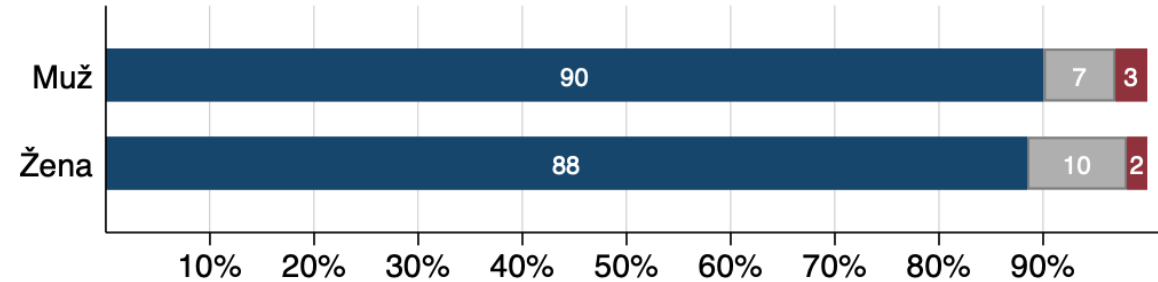
Důvěra se neliší napříč demografickými skupinami.

Důvěřujete vakcínám proti nákaze Covid-19, kter  prošly schvalovacím procesem Evropské agentury pro l iv  p pravky (EMA)?

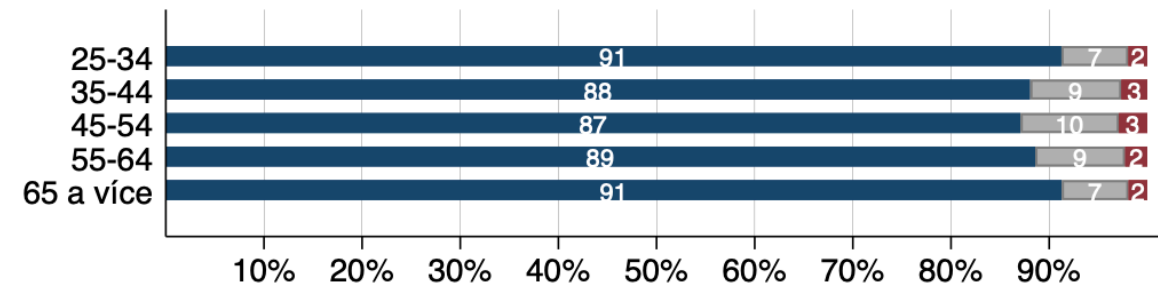

Důvěřujete vakcínám proti nákaze Covid-19, které prošly schvalovacím procesem Evropské agentury pro léčivé přípravky (EMA)?

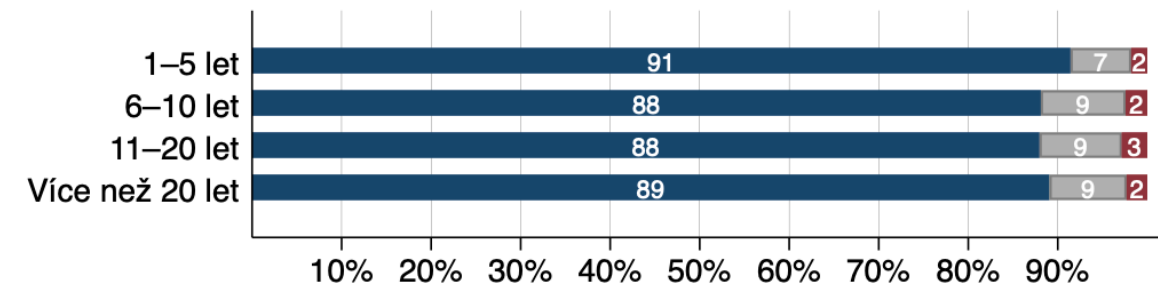
Pohlaví

Věk

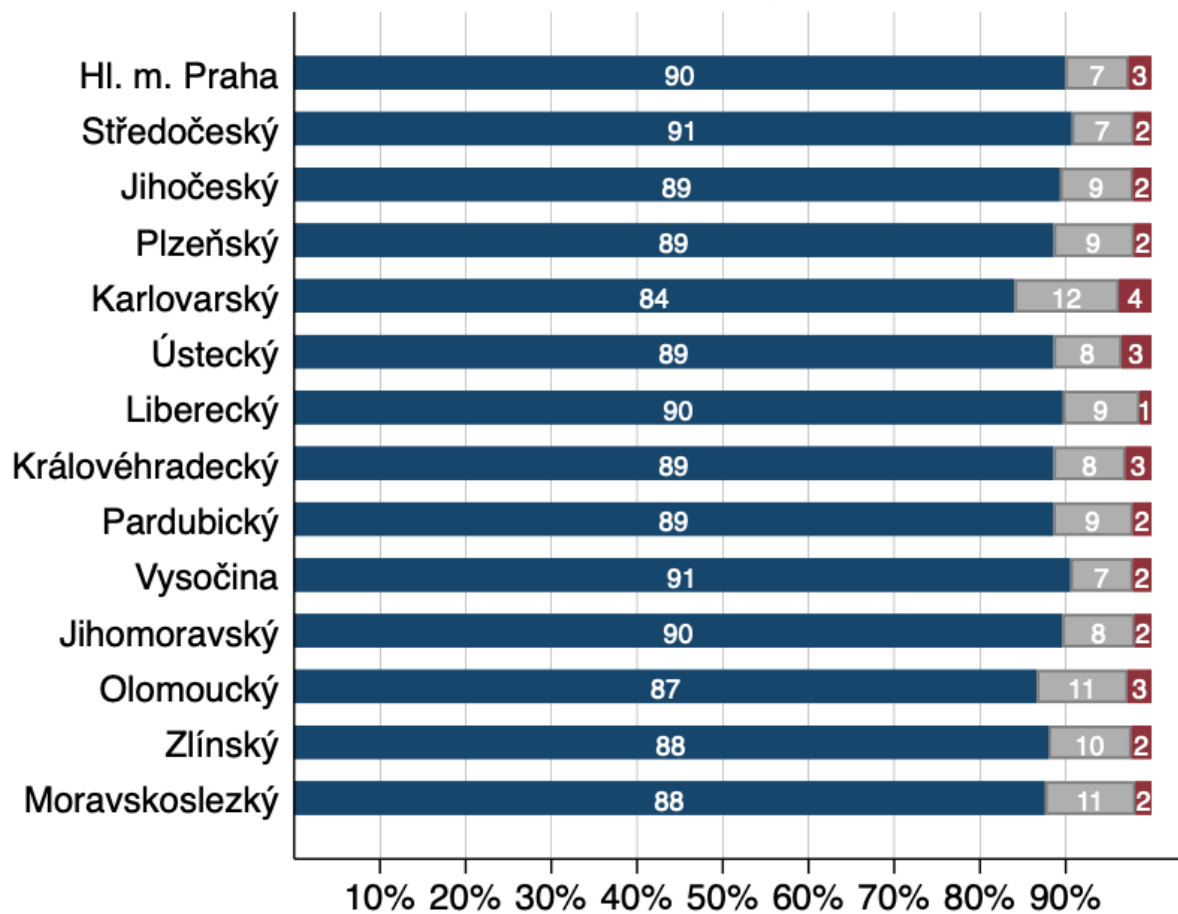
Počet let lékařské praxe

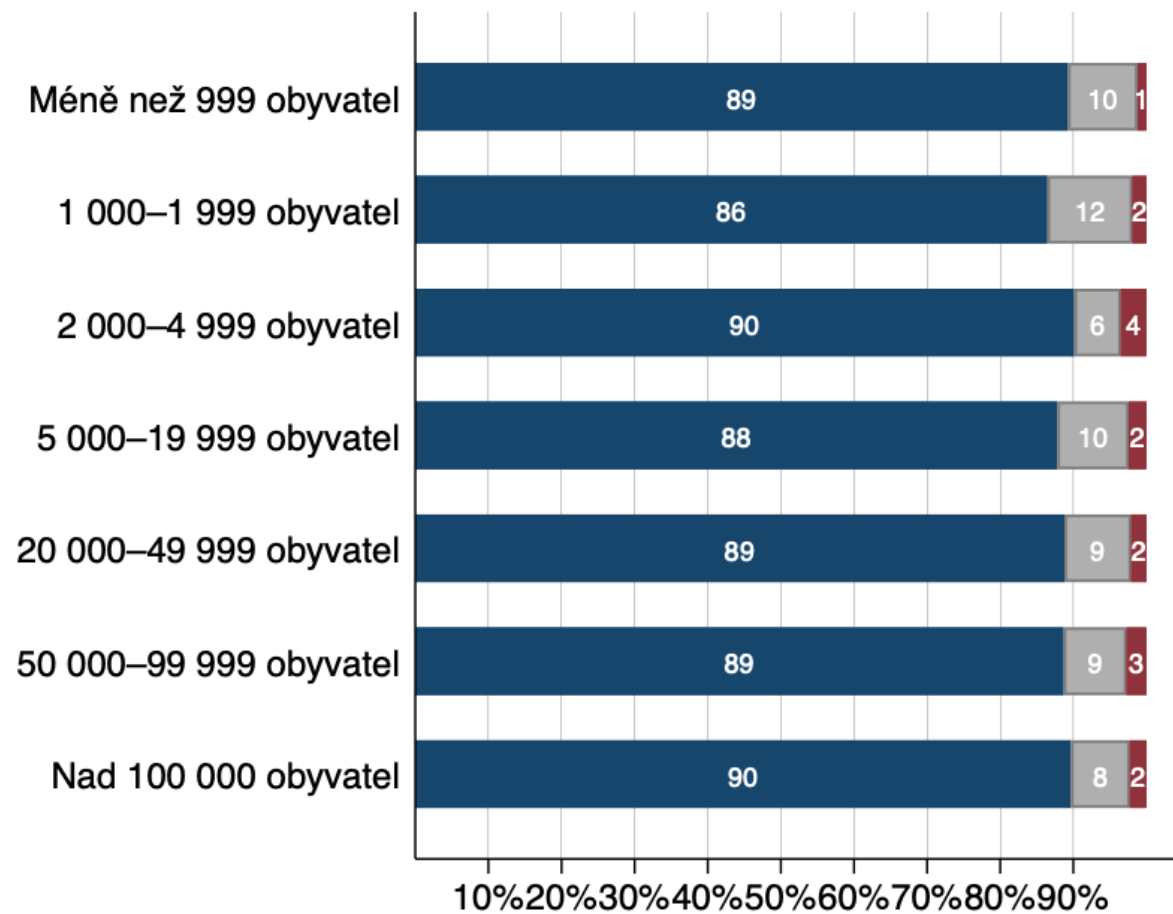
 Ano Nejsem si jistý/á Ne

Důvěřujete vakcínám proti nákaze Covid-19, které prošly schvalovacím procesem Evropské agentury pro léčivé přípravky (EMA)?

Kraj

Velikost obce

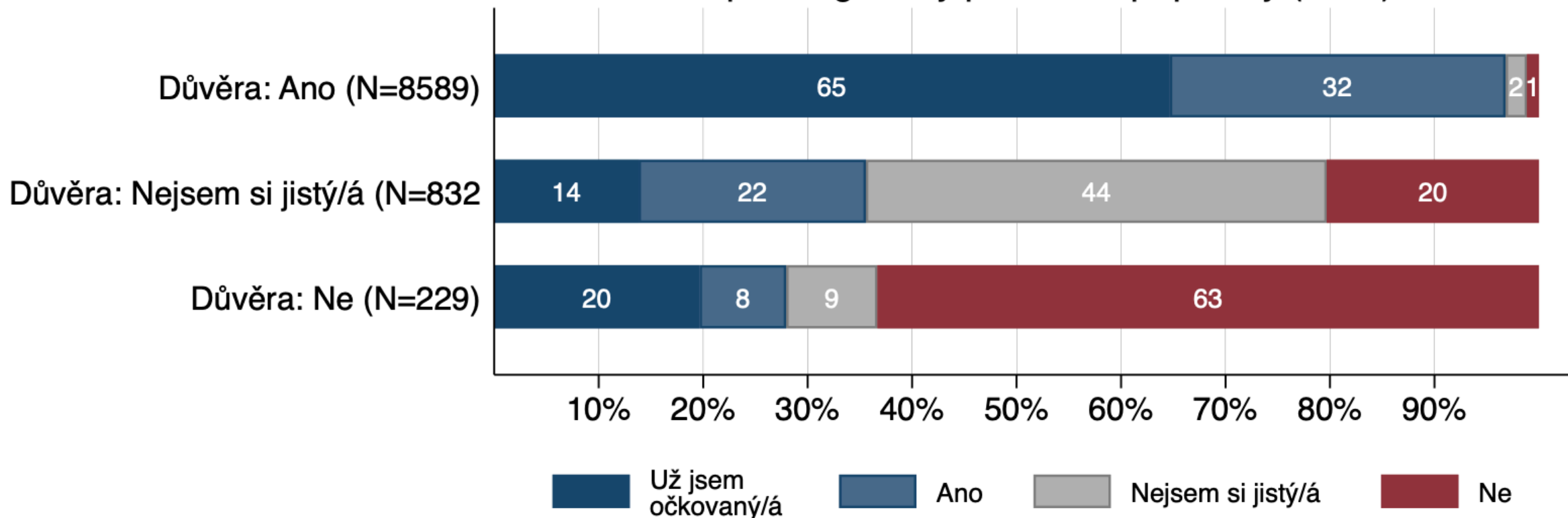
Ano Nejsem si jistý/á Ne

Zájem českých lékařů o očkování proti nemoci Covid-19 roste s jejich důvěrou ve vakcínu. Jak jsme ukázali, ta je silná.

89 % lékařů vakcínám schváleným Evropskou agenturou pro léčivé přípravky důvěřuje. Pouze 2 % lékařů jim nedůvěřují.

Budete Vy osobně mít zájem se dobrovolně a zdarma nechat očkovat schválenou vakcínou proti nákaze Covid-19?

Podle odpovědí na otázku:
Důvěřujete vakcínám proti nákaze Covid-19, které prošly schvalovacím procesem Evropské agentury pro léčivé přípravky (EMA)?

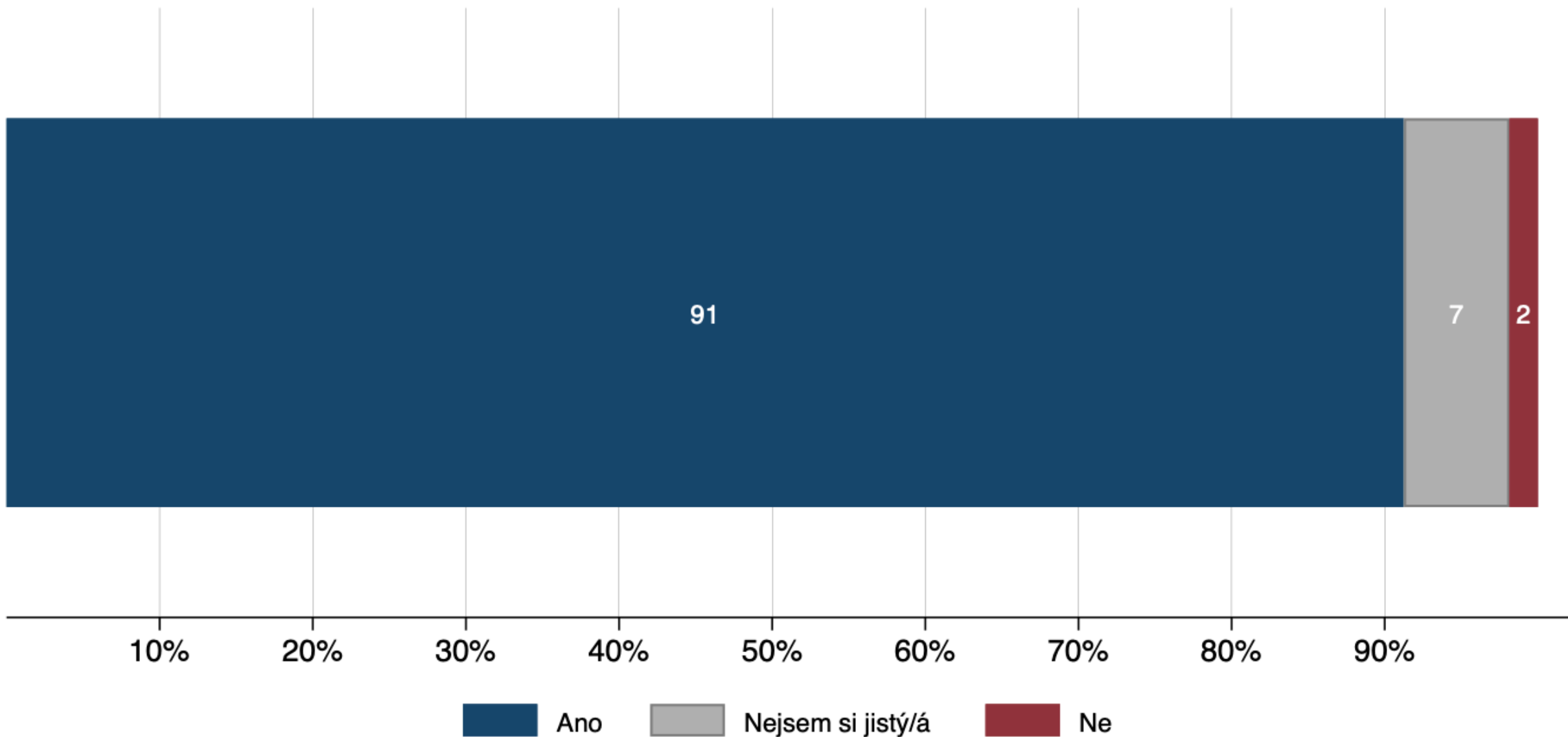

N = počet pozorování

Většina českých lékařů souhlasí s co nejmasovějším očkováním proti nemoci Covid-19.

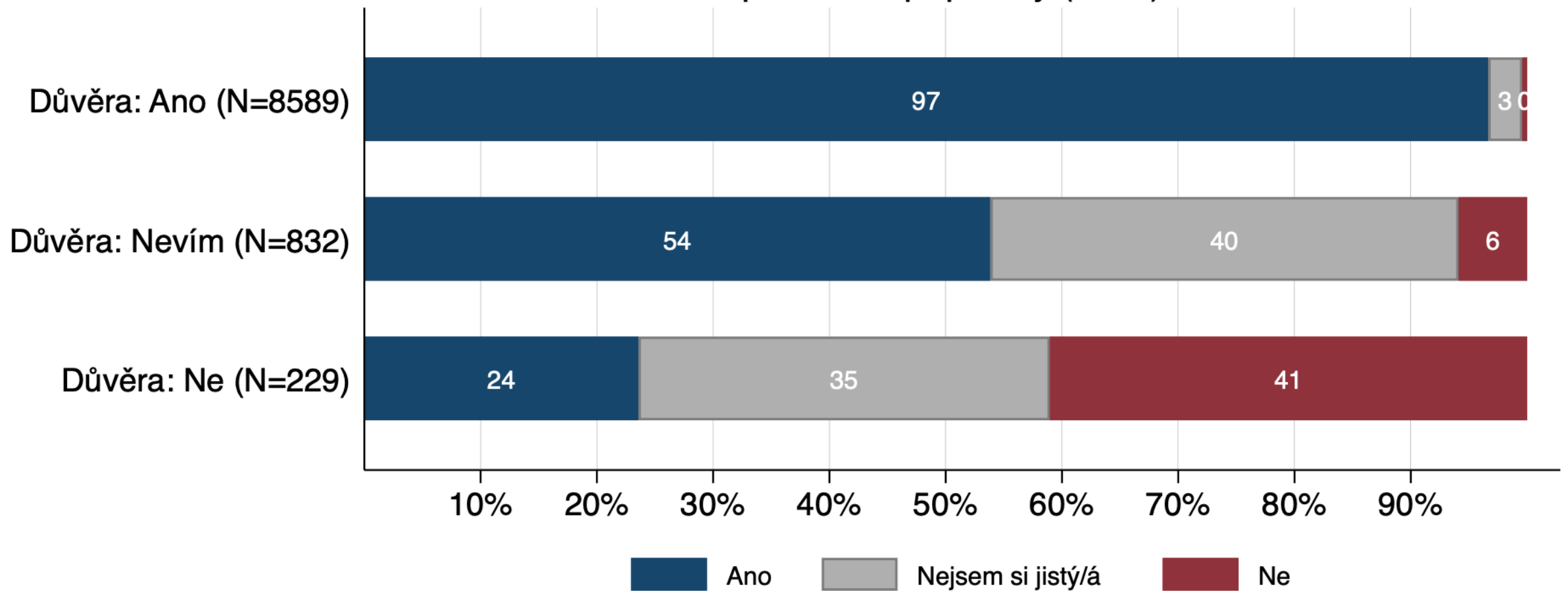
S co nejmasovějším očkováním souhlasí 91 % lékařů. Jejich stanovisko se liší podle míry důvěry ve schválené vakcíny. Důvěra je však obecně velmi silná.

Je podle vás správné očkovat proti nákaze Covid-19 co největší počet lidí?

Je podle vás správné očkovat proti nákaze Covid-19 co největší počet lidí?

Podle odpovědí na otázku:
Důvěřujete vakcínám proti nákaze Covid-19,
které prošly schvalovacím procesem Evropské agentury
pro léčivé přípravky (EMA)?

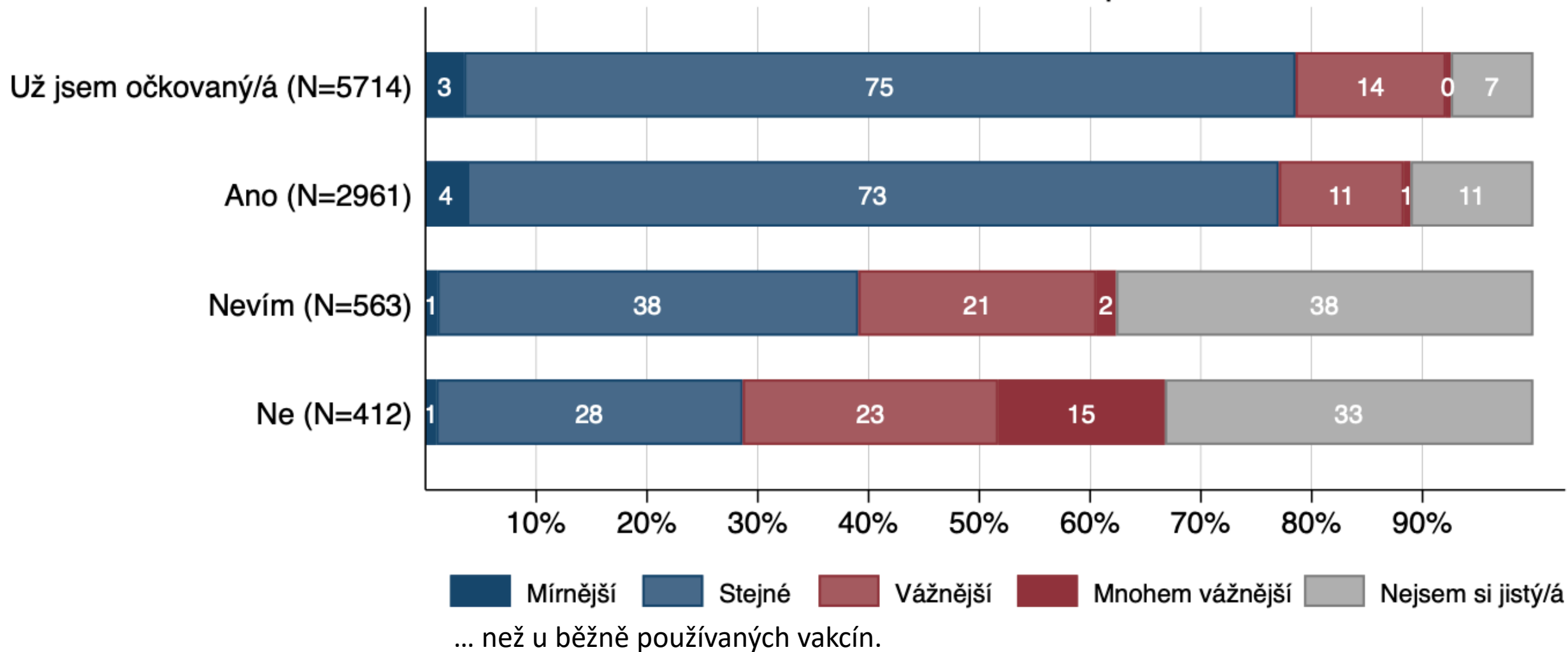
Většina českých lékařů očekává vedlejší účinky schválené vakcíny proti nemoci Covid-19 podobné vedlejším účinkům u jiných, běžně používaných vakcín.

Efekt se neliší u lékařů už naočkovaných a těch, kteří by se očkovat nechali.

U menšiny lékařů, kteří s očkováním váhají nebo ho odmítají, jsou očekávání vedlejších účinků pesimističtější. I tak pouze menšina z této skupiny očekává mnohem závažnější vedlejší účinky, než u jiných běžně používaných vakcín.

Jaké podle vás budou vedlejší účinky vakcíny od společností Pfizer/BioNTech?

Podle odpovědí na otázku:
Budete Vy osobně mít zájem se dobrovolně a zdarma nechat očkovat schválenou vakcínou proti nákaze Covid-19?

Čeští lékaři, kteří jsou lépe informováni o vakcínách proti nemoci Covid-19, se vedlejších účinků obávají méně.

Jaké podle vás budou vedlejší účinky vakcíny od společností Pfizer/BioNTech?

Podle odpovědí na otázku:

Jak dobře se cítíte informován/a o vakcínách proti nákaze Covid-19, které prošly schvalovacím procesem Evropské agentury pro léčivé přípravky (EMA)?

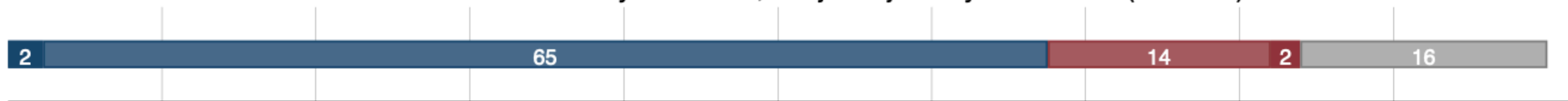
Informace aktivně vyhledávám či jsem vyhledával/a, mám jich dostatek (N=4661)

Informace aktivně vyhledávám či jsem vyhledával/a, nemám jich však dostatek. (N=3575)

Informace aktivně nevyhledávám, ani jsem je nevyhledával/a. (N=1414)

10%

20%

30%

40%

50%

60%

70%

80%

90%

Mírnější

Stejně

Vážnější

Mnohem vážnější

Nejsem si jistý/á

N = počet pozorování

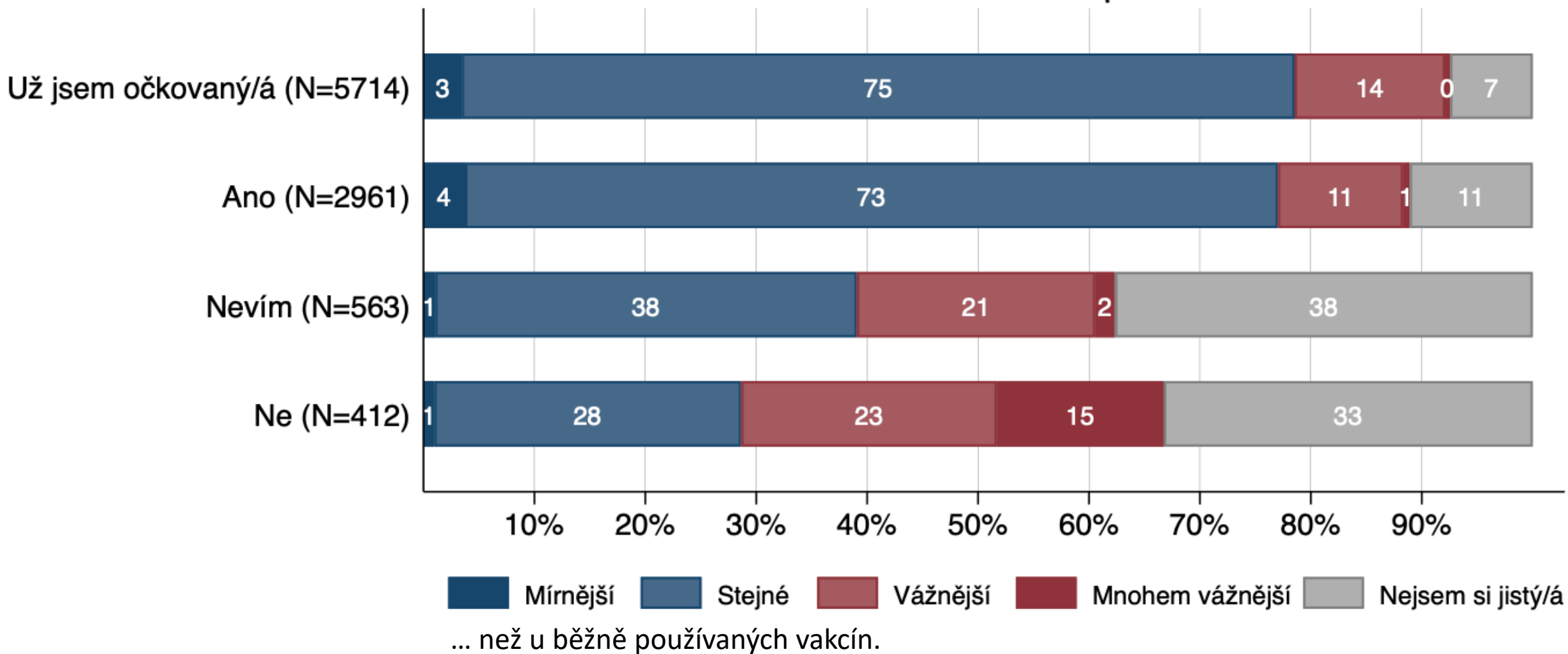
... než u běžně používaných vakcín.

Čeští lékaři, kteří jsou již očkovaní a mají tak vlastní zkušenost, se v očekávání vedlejších účinků příliš neliší od těch, kteří na očkování teprve čekají.

Menšina českých lékařů, kteří s očkováním váhají nebo ho odmítají, si vedlejšími účinky spíše nejsou jisti, než aby ve velkém očekávali závažné vedlejší účinky.

Jaké podle vás budou vedlejší účinky vakcíny od společností Pfizer/BioNTech?

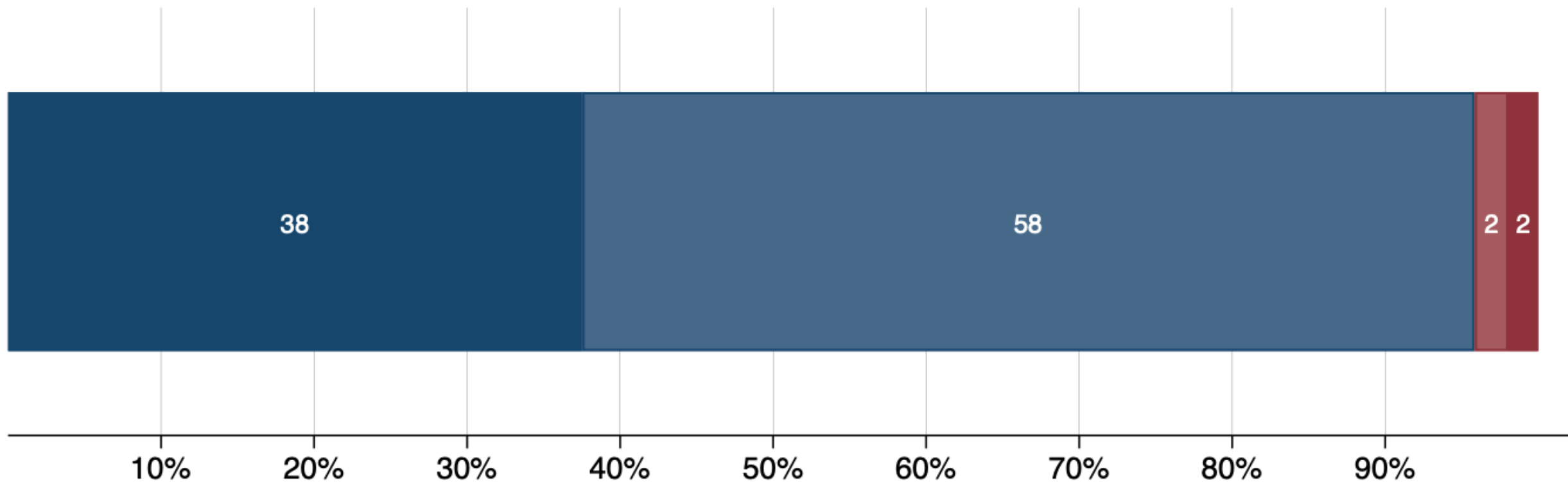
Podle odpovědí na otázku:
Budete Vy osobně mít zájem se dobrovolně a zdarma nechat očkovat schválenou vakcínou proti nákaze Covid-19?

Většina českých lékařů by očkování proti nemoci Covid-19 svým zdravým pacientům doporučila.

96 % lékařů by očkování svým zdravým pacientům doporučila buď z vlastní iniciativy nebo pokud se jich jejich pacienti na názor sami zeptají. Toto se neliší napříč demografickými skupinami.

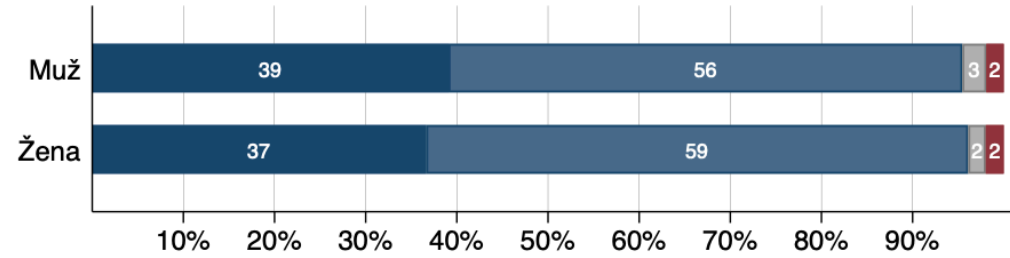
Doporučíte očkování proti nákaze Covid-19 svým zdravým pacientům, kterým byste jiné běžně používané očkování doporučil/a?

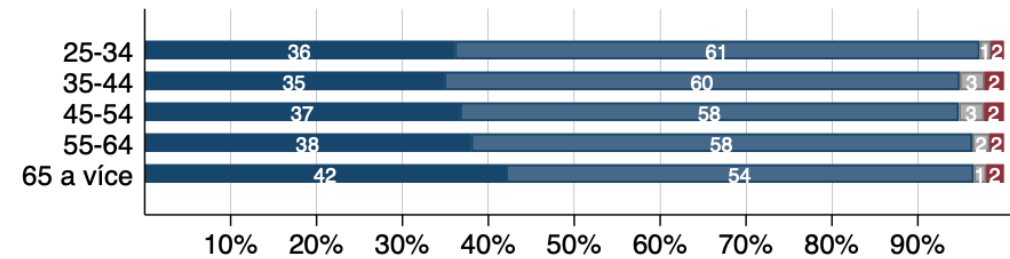
- Aktivně jim očkování doporučím, aniž by se na mé doporučení zeptali.
- Očkování jim doporučím, pokud se na mé doporučení zeptají.
- Očkování jim nedoporučím, pokud se na můj názor zeptají.
- Aktivně jim očkování nedoporučím, aniž by se na můj názor zeptali.

Doporučíte očkování proti nákaze Covid-19 svým zdravým pacientům, kterým byste jiné běžně používané očkování doporučil/a?

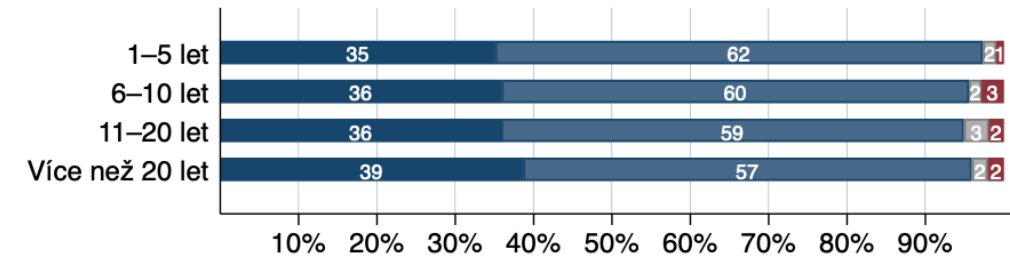
Pohlaví

Věk

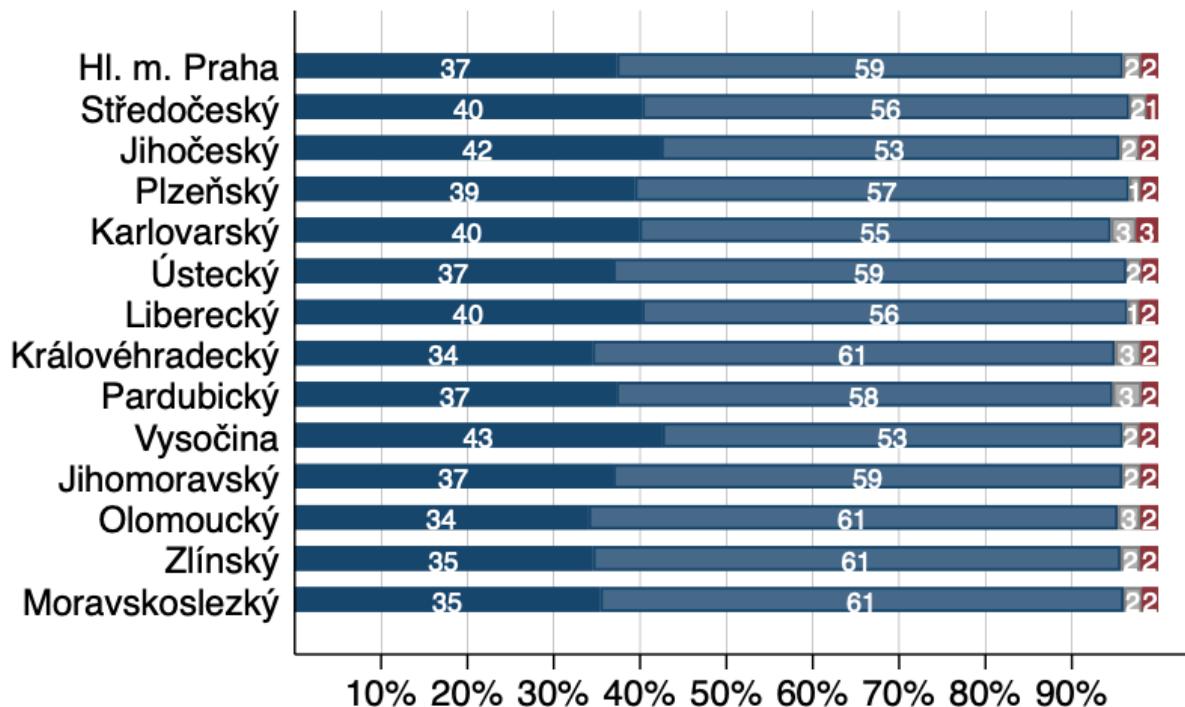
Počet let lékařské praxe

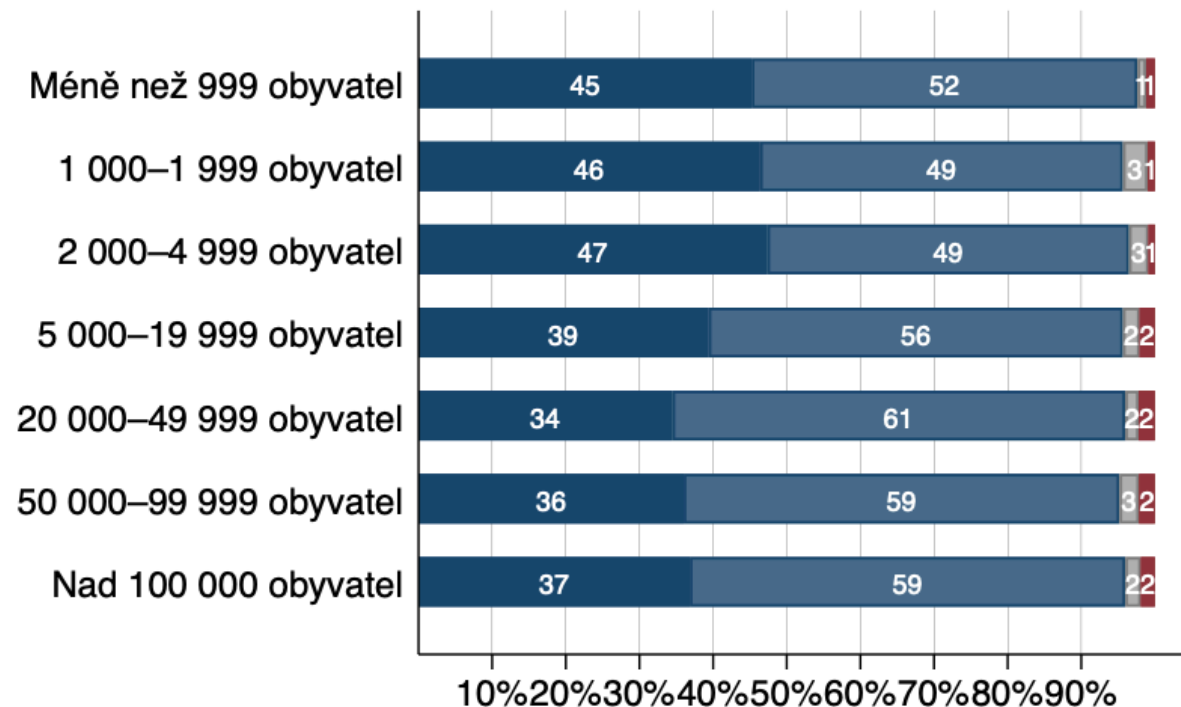
- Aktivně jim očkování doporučím, aniž by se na mé doporučení zeptali.
- Očkování jim doporučím, pokud se na mé doporučení zeptají.
- Očkování jim nedoporučím, pokud se na můj názor zeptají.
- Aktivně jim očkování nedoporučím, aniž by se na můj názor zeptali.

Doporučíte očkování proti nákaze Covid-19 svým zdravým pacientům, kterým byste jiné běžně používané očkování doporučil/a?

Kraj

Velikost obce

- Aktivně jim očkování doporučím, aniž by se na mé doporučení zeptali.
- Očkování jim doporučím, pokud se na mé doporučení zeptají.
- Očkování jim nedoporučím, pokud se na můj názor zeptají.
- Aktivně jim očkování nedoporučím, aniž by se na můj názor zeptali.

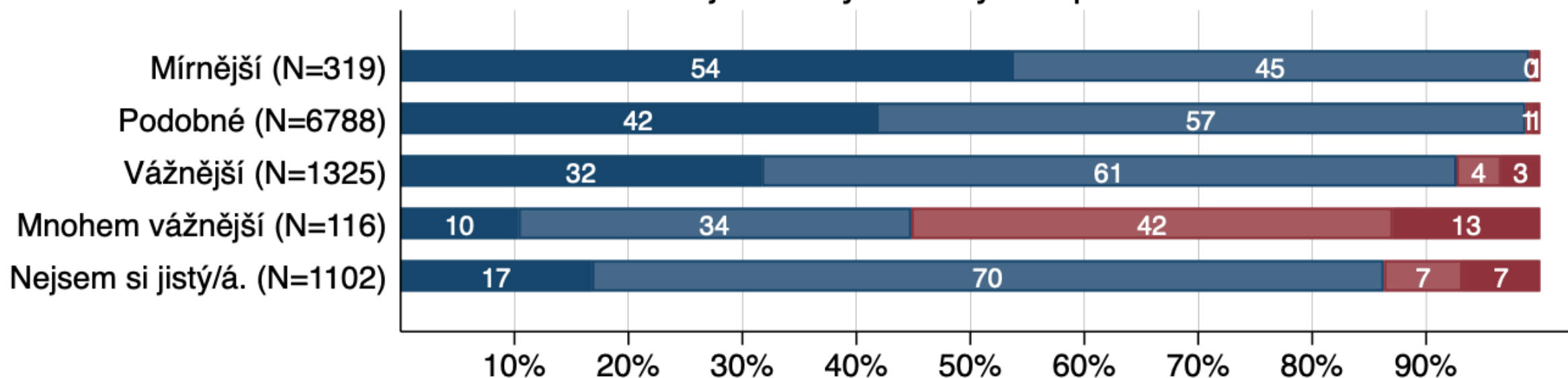
Lékaři by očkování svým zdravým pacientům doporučili, i v případě, že očekávají závažnější vedlejší účinky vakcíny proti nemoci Covid-19, ve srovnání s jinými běžnými vakcínami.

I závažnější vedlejší účinky tedy nejsou důvodem k obavám, které by lékaře vedly k nedoporučení vakcíny proti Covid-19.

Pouze malá skupina českých lékařů, která se obává mnohem závažnějších vedlejších účinků vakcíny proti Covid-19, by očkování svým zdravým pacientům nedoporučila.

Doporučíte očkování proti nákaze Covid-19 svým zdravým pacientům, kterým byste jiné běžně používané očkování doporučil/a?

Podle odpovědí na otázku:
Oproti běžně používaným vakcínám, jaké podle vás budou vedlejší účinky vakcíny od společností Pfizer/BioNTech?

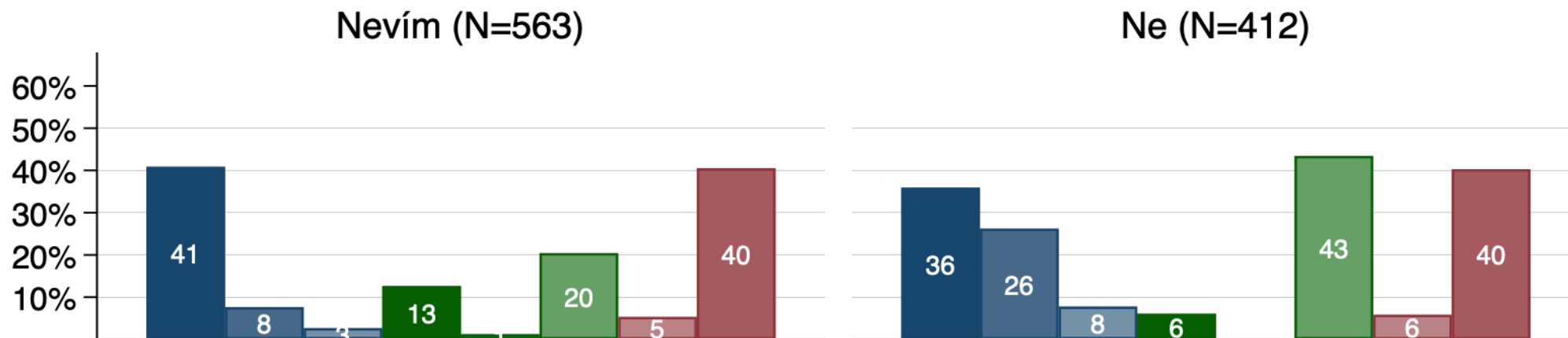

- Aktivně jim očkování doporučím, aniž by se na mé doporučení zeptali.
- Očkování jim doporučím, pokud se na mé doporučení zeptají.
- Očkování jim nedoporučím, pokud se na můj názor zeptají.
- Aktivně jim očkování nedoporučím, aniž by se na můj názor zeptali.

Důvody lékařů, kteří s očkováním
váhají nebo ho odmítají:

Z jakého důvodu byste se nenechal/a očkovat proti Covid-19, či proč váháte?

Podskupina lékařů, kteří s očkováním váhají nebo ho odmítají

- Mám obavu z vedlejších účinků
- Nebojím se nákazy koronavirem
- Obecně nedůvěřuji očkování
- Nevěřím ve smysluplnost, pokud by očkování nebylo plošné
- Nechtělo by se mi kvůli tomu jít k lékaři
- Důvěřuji ve schopnost imunitního systému bránit se nemoci Covid-19
- Mám obavy kvůli informacím z médií, sociálních sítí apod
- Jiný důvod

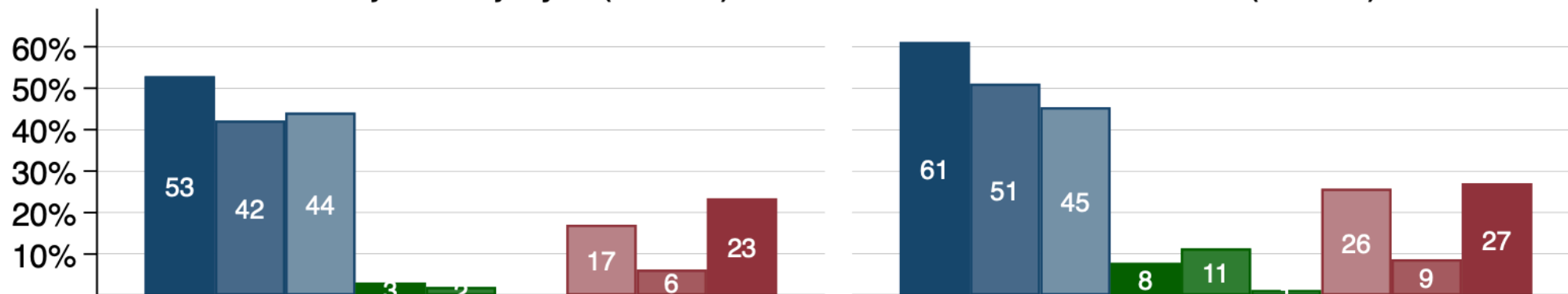
Důvody lékařů, kteří vakcínám
nedůvěřují nebo nemají jasný
názor:

Proč nedůvěřujete vakcínám schváleným EMA?

Podskupina lékařů, kteří očkování nedůvěřují nebo si nejsou jisti

Důvěra: Nejsem si jistý/á (N=832)

Důvěra: Ne (N=229)

- Vývoj vakcíny byl příliš rychlý
- Schvalovací proces vakcíny byl příliš rychlý
- Mám obavu z vedlejších účinků
- Obecně nedůvěřuji očkování
- Covid-19 není tak závažná nemoc, aby proti ní bylo potřeba lidi očkovat
- Covid-19 ve skutečnosti neexistuje
- Důvěřuji ve schopnost imunitního systému bránit se nemoci Covid-19
- Mám obavy kvůli informacím z médií, sociálních sítí apod
- Jiný důvod

Demografické údaje vzorku
použitého v analýze:

Pohlaví

- Muž 3,505 (36%)
- Žena 6,139 (64%)
- Jiné 6 (0%)

Věková kategorie

- 18-24 5 (0%)
- 25-34 1,394 (14%)
- 35-44 1,928 (20%)
- 45-54 2,244 (23%)
- 55-64 2,302 (24%)
- 65 a více 1,777 (18%)

Počet let lékařské praxe

- 1–5 let 944 (10%)
- 6–10 let 950 (10%)
- 11–20 let 1,752 (18%)
- Více než 20 let 6,004 (62%)

Kraj

- Hl. m. Praha 2,191 (23%)
- Středočeský 840 (9%)
- Jihočeský 422 (4%)
- Plzeňský 447 (5%)
- Karlovarský 238 (2%)
- Ústecký 464 (5%)
- Liberecký 368 (4%)
- Královéhradecký 499 (5%)
- Pardubický 419 (4%)
- Vysočina 465 (5%)
- Jihomoravský 1,329 (14%)
- Olomoucký 876 (9%)
- Zlínský 391 (4%)
- Moravskoslezský 701 (7%)

Velikost obce

- Méně než 999 obyvatel 84 (1%)
- 1 000–1 999 obyvatel 207 (2%)
- 2 000–4 999 obyvatel 456 (5%)
- 5 000–19 999 obyvatel 1,726 (18%)
- 20 000–49 999 obyvatel 1,810 (19%)
- 50 000–99 999 obyvatel 1,247 (13%)
- Nad 100 000 obyvatel 4,120 (42%)